

Främjande av hälsa och välbefinnande i den grundläggande utbildningen 2011

Utöver att ge undervisning ska grundskolan
också främja barnens hälsa och välbefinnande.

Sedan år 2007 har Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd i samarbete utvecklat ett sätt att beskriva verksamheten i skolans vardag på ett jämförbart sätt. Grundskolornas arbete för att främja hälsan och välbefinnandet klarades för tredje gången genom en riksomfattande datainsamling hösten 2011. För första gången publiceras nu också de skolspecifika resultaten.

Datainsamlingen skickades till alla finländska grundskolor (N=2 899) i oktober 2011. Svar inkom från 72 procent av grundskolorna (N=2 084). Resultatet finns tillgängligt för alla i webbtjänsten TEAviisari (www.thl.fi/teaviisari). På detta Faktablad presenteras de viktigaste resultaten av datainsamlingen.

De skolspecifika uppgifterna ger stöd i utvecklingsarbetet

Rektorerna vid mer än sexhundra (629) skolor gav tillstånd att publicera de skolspecifika uppgifterna i TEAviisari. Något motsvarande material har inte tidigare publicerats i Finland. De skolspecifika uppgifterna ger bättre möjlighet än tidigare att jämföra olika skolor sinsemellan.

Webbtjänsten TEAviisari är ett redskap för ledning och utveckling. Den synliggör grundskolornas arbete för att främja hälsa och välbefinnande och ger information som stöd för beslut. Med hjälp av TEAviisari kan rektorn bättre leda skolans verksamhet och planera och utveckla verksamheten i samarbete med skolans andra aktörer. TEAviisari ger en bild av nuläget och samtidigt beskriver den också skolans starka sidor och utvecklingsbehov. Också kommuninvånarna har möjlighet att granska situationen i den egna kommunen.

Förbättrad tillgång till elevvård

Resultatet av hela materialet visar att tillgången på personal inom elevvården har förbättrats något i grundskolorna jämfört med läsåret 2008–2009.

I praktiken hade alla skolor tillgång till en hälsovårdare. Sammanlagt 9 procent av skolorna saknade en skolläkare, och 11 procent av rektorerna visste inte om skolan hade tillgång till en läkare eller inte. Två år tidigare var motsvarande andelar 14 och 18 procent. (Diagram 1.)

Tillgången till tjänster varierade mellan kommunerna, men också mellan skolorna i en och samma kommun. Trots att tillgången till elevvårdens tjänster var något bättre än tidigare, rådde det fortfarande stora brister och regional variation i tillgången till tjänster.

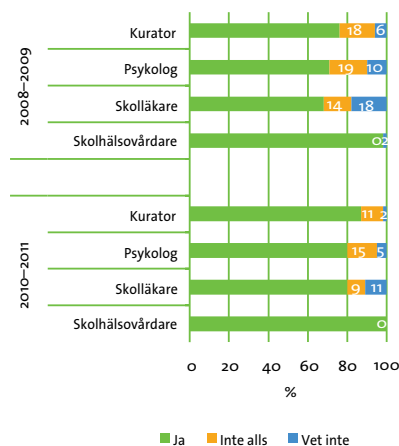

Diagram 1. Tillgången på personal inom elevvården läsåren 2008–2009 och 2010–2011.

Viktigt att vart tredje år granska hur sund och trygg skolan är

Endast ungefär varannan (55 %) skola hade gjort en undersökning av hur sund och trygg skolan är i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. I 333 av dessa skolor hade fysikaliska exponeringsfaktorer observerats och i 326 skolor förekom biologiska exponeringsfaktorer, till exempel problem i inomhusluften. Dessa brister hade ännu inte avhjälpats hösten 2011. Brister i användningen av skolans lokaler och lokalernas lämplighet för skolarbetet hade observerats i 198 skolor.

Brister i genomförandet av omfattande hälsoundersökningar

Totalt 26 procent av grundskolorna hade underlåtit att genomföra en sådan omfattande hälsoundersökning i årskurs 1 som förutsätts i statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011). Var femte skola (20 %) hade underlåtit att genomföra motsvarande omfattande hälsoundersökningar i årskurs fem och åtta.

Eleverna och vårdnadshavarna måste få större delaktighet i beslutsfattandet

Sammanlagt 67 procent av skolorna hade en föräldraförening med regelbunden verksamhet. I 30 procent av skolorna fanns det en direction med regelbunden verksamhet och en representant för vårdnadshavarna.

I 55 procent av skolorna hade eleverna deltagit i utvärderingen av skolans verksamhet och i 66 procent av skolorna hade vårdnadshavarna deltagit läsåret 2010–2011 (diagram 2). I 19 procent av skolorna hade vårdnadshavarna deltagit i planeringen, genomförandet eller utvärderingen av skolmåltiderna och i 56 procent av skolorna hade eleverna deltagit. Elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet i skolans verksamhet beskrivs i diagram 2.

Slutsatser

Resultatet lyfter fram utmaningar i skolornas och kommunernas utvecklingsarbete. Det framhäver stora skillnader mellan skolorna och kommunerna i alla de frågor som ingick i datainsamlingen. Fastän det verkar som om tillgången på elevvårdens tjänster har förbättrats något, förekommer det fortfarande brister i denna verksamhet. Det är viktigt att notera att tillgången till tjänster inte ger en bild av den totala verksamheten inom skolans elevvård och inte heller av personalens mätbara arbetsinsatser.

Kraven på omfattande hälsoundersökningar för eleverna och övervakning av hur sund och trygg skolan är uppfylls inte på det sätt som förutsätts i hälso- och sjukvårdslagen och statsrådets förordning (338/2011).

För att öka gemenskapen i skolorna, måste eleverna och vårdnadshavarna få en betydligt större delaktighet i skolans verksamhet och beslutsfattande. Med hjälp av TEAviisari kan skolorna i framtiden bättre leda och utveckla sin verksamhet.

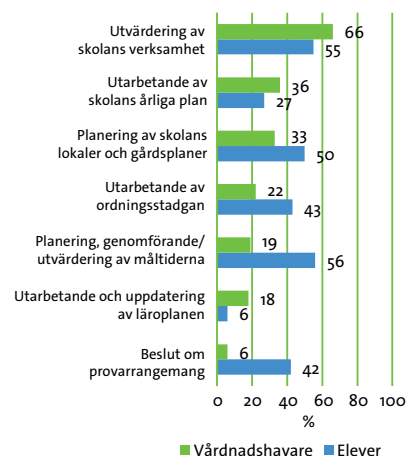

Diagram 2. Elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet i skolans verksamhet läsåret 2010–2011.

Mer information

www.thl.fi/teaviisari

Vesa Saaristo, utvecklingschef
029 524 77 49,
vesa.saaristo@thl.fi

Kirsi Wiss, forskare
029 524 77 05,
kirsi.wiss@thl.fi

Heidi Peltonen,
undervisningsråd
029 533 11 67,
heidi.peltonen@oph.fi

Jorma Kuusela,
specialforskare
029 533 11 13,
jorma.kuusela@oph.fi

